

Vuoden 2022 talousarvion muutos

KH 26.09.2022 § 341
1965/02.02.00.00/2021

Peruskaupungin talousarvion mukainen alijäämä on 5,0 milj. euroa. Joensuun Vesi ja rahastot mukaan lukien talousarvio on tasapainossa.

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaan mahdolliset talousarviomuutokset pyritään kokoamaan yhteen ja käsittelemään kaupunginvaltuustossa kootusti lähtökohtaisesti maaliskuu-/huhtikuussa ja syyskuussa. Talousarviomuutoksia käsitellään muina ajankohtina vain erityisestä ja perustellusta syystä. Lauta- ja johtokuntien mahdollisten talousarvioesitysten käsittely tulee ajoittaa em. aikataulun mukaisesti. Lisäksi lauta- ja johtokunnat voivat talousarviomääräysten nojalla hyväksyä muutoksia kaupunginvaltuuston hyväksymän sitovuustason sisällä.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto, osallisuus- ja vetovoimalautakunta, kasvatusta- ja koulutuslautakunta, kulttuuri- ja liikuntalautakunta sekä kaupunkirakennelautakunta ovat esittäneet muutoksia kuluvaan vuoteen talousarvioon. Myös eräitä muita muutoksia on tarpeen tehdä kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden talousarvioihin, tuloslaskelman eriin sekä tulevaisuus- ja elinkeinorahaston talousarvioon.

Peruskaupunki

Käyttötalous

Yleishallinnon tulosalueen talousarvio sisälsi keskitetyn varauksen uuden sopimuskauden palkankorotuksiin, joka oli tarkoitus jakaa tulosalueille talousarviomuutoksen yhteydessä. Toisaalta yleishallinnon talousarviossa oli vastaavasti varauduttu Kevan ohjeistuksen mukaisesti eläkemenoperusteisen maksun tason alenemiseen. Kokonaisuutena arvio maksun alentumisesta vastasi palkankorotuksiin tehtyä varausta, minkä seurauksena palkankorotusvarauksen ja eläkemenoperusteisen maksun alenemisen nettovaikutus tulosalueen talousarvioon oli nolla. Kevan syksyn arviosta poiketen eläkemenoperusteisen maksun taso ei kuitenkaan alentunut, mistä johtuen arvioitu säästö jää toteutumatta. Palkankorotusten vaikutus koko kaupungin osalta on kuluvalle vuodelle n. 1,3 milj. euroa. Vaikutukset on huomioitu kunkin tulosalueen ennusteissa, mutta vastaavaa katetta ei pystytty kohdentamaan yleishallinnon tulosalueelta, koska eläkemenoperusteisen maksun alenema ei suunnitelmallisesti toteutunut.

Yleishallinnon talousarvioon kohdistuu myös eräitä eriä, joihin ei talousarviossa ole varauduttu. Tulosalueelta kohdennettiin avustus Ukrainalle, lisäksi talousarvio ylittyy tulosalueelle kirjautuneen myyntitappion johdosta. Lisäksi tulosalueen talousarviota on tarpeen huomioida kaupunginhallituksen puheenjohtajan tehtävien hoitaminen osa-aikaisena. Talousarviomuutoksessa esitetään tulosalueelle lisättäväksi 0,332 milj. euroa.

Vuoden 2021 talousarviossa oli huomioitu kaupungin johtokeskuksen muutostöiden kustannukset. Osa muutostöistä ja siten myös kustannuksista siirtyi kuitenkin vuoden 2022 puolella. Lisäksi tietosuojavastaavan tehtävien muutoksen johdosta konsernipalveluihin kohdistuu 0,019 milj. euron muutostarve. Konsernipalveluiden talousarviota esitetään muutettavaksi yhteensä tältä osin 0,159 milj. eurolla.

Elinvoiman tulosalueen talousarviota on tarpeen muuttaa 0,175 milj. eurolla. Tulosalueelle kohdistuu kaupungin solmiman yhteistyösopimuksen (KH 25.6.2018 § 263) perusteella maksama onnistumispalkkio Joensuuhun saaduista investoinneista, jota ei talousarviossa ole huomioitu.

Siun soten uusimman ennusteen mukaan kuluvan vuoden maksuosuudet ovat ylittymässä yli 30 milj. eurolla. Arviossa ei ole mukana palkkaharmonisaatiosta aiheutuvaa kustannusta, joka nostaa kuluvan vuoden ylitystä. Kuntien katettavaksi tulee lisäksi vuoden 2021 tilinpäätöksen mukainen alijäämä, jonka suuruus on runsaat 17 milj. euroa. Kokonaisuutena katettava alijäämä on kasvamassa 70-80 milj. euroon.

Siun soten kustannuksiin esitetään tässä vaiheessa talousarviomuutoksena 22 milj. euron lisämäärärahaa. Arviota tarkennetaan tarvittaessa loppuvuodesta ja lopullinen osuus määräytyy Siun soten tilinpäätöksen valmistuttua. Lopullista osuutta voi pienentää esimerkiksi kuntien antaman omistajaohjauksen toteutuminen omaisuuden myynnin osalta tai palkkaharmonisaation kustannusten muutos. Toisaalta on olemassa myös riski siitä, että Siun soten alijäämä tai palkkaharmonisaation kustannukset kasvavat edelleen, eikä nyt esitettävä lisämääräraha riitä kattamaan kaupungille kohdistuvaa osuutta.

Osallisuus- ja vetovoimalautakunnan talousarviomuutosesityksessä (22.9.2022 § 55) on esitetty siirrettäväksi käyttötalouden määrärahaa investointiaan sekä huomioitavaksi tietosuojavastaavan tehtävien muutoksesta aiheutuva määrärahan siirto konsernipalveluiden tulosalueelle. Muutostarve pienentää käyttötalouden menoja 0,046 milj. euroa.

Kasvatus- ja kulttuurilautakunnan 30.8.2022 § 71 käsittelemässä talousarviomuutosesityksessä esitetään muutoksia kaikille toimielimen tulosalueille. Lisäystarve on kokonaisuutena noin 5,1 milj. euroa.

Hyvinvoinnin talous- ja hallintopalveluissa talousarviomuutos koskee Carelicumin myyntituottojen vähenemistä, hyvo-tiimiä koskevaa kustannusten tarkennusta ja uudelleen kohdistamista sekä ehkäisevän päihdehuollon hanketta. Lisäksi lautakunnan esityksen jälkeen talousarviomuutostarvetta on tarkennettu konsernipalveluiden ja hyvinvoinnin toimialan välisessä viranhaltijavalmistelussa Carelicumin palvelujen myyntituottoarvion osalta, joka on jäämässä hieman aiemmin arvioitua enemmän talousarviossa asetetusta tavoitteesta. Kokonaisuutena tulosalueen muutostarve on 0,093 milj. euroa.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelujen osalta talousarvion muutostarve on 0,51 milj. euroa, joka aiheutuu koulutuspalvelujen ja hyvinvoinnin edistämisen palvelujen välisistä palkkakohdennuksista, odotettua suuremmista sijaiskuluista sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten määrän kasvusta.

Koulutuspalvelujen osalta talousarviomuutostarve on noin 1,97 milj. euroa. Koulutuspalvelujen osalta talousarvion pohjana ollut vuoden 2021 muutostalousarvio ylittyi merkittävästi (1,75 milj. euroa), mikä tuo ylityspaineen vuoden 2022 talousarvion toteutumiselle. Ylitystä on tulossa erityisesti asiakaspalveluostoissa (kotikuntakorvaukset), elintarvikekustannuksissa kuljetuskuluissa sekä pandemiasta johtuvien sijaiskustannusten noususta. Lisäksi odotettavissa on kieli- ja kulttuuriryhmien palvelujen tarpeen kasvu. Lautakunnan talousarviomuutosesitystä viranhaltijavalmistelussa on tarkennettu koulukuljetusten kustannusten osalta, jotka ylittävät polttoaineen hinnan nousun johdosta talousarvion.

Varhaiskasvatuksen osalta talousarviomuutos on noin 2,47 milj. euroa, joka aiheutuu kaupungin omien päiväkotien sekä yksityisen varhaiskasvatuksen kustannuksista. Kaupungin päiväkodeissa ylityspaineen tuo perustettavat uudet yksiköt, varhaiskasvatuslain muutokset, jotka vaikuttavat ryhmäkokoon ja henkilöstön määrään ryhmässä (tukea saavat lapset), koronan aiheuttamat sairauspoissaolot, kevään jatkunut ylityö- ja vuoronvaihtokielto sekä palkankorotukset. Yksityisen varhaiskasvatuksen ennusteessa on huomioitu paikkamäärien lisäys, palvelusetelin arvojen ansiotasoindeksiin mukainen korotus (4,1 %) 1.8.2022 alkaen sekä palvelusetelien arvojen kertoimet liittyen tehostettuun ja erityiseen tukeen (1,5 ja 2,0) 1.8.2022 alkaen. Avoimesta varhaiskasvatuksesta ja kotihoidosta lapsia on siirtynyt päiväkotipalvelujen piiriin, mikä myös nostaa kustannuksia. Viranhaltijavalmistelussa on lautakunnan

talousarvioesityksen jälkeen tarkennettu muutostarvetta ukrainalaisten palveluista saatavien valtionavustusten osalta, jotka hieman pienentävät kuluvan vuoden ennustetta.

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta on 31.8.2022 § 63 esittänyt muutoksia talousarvioon. Kulttuuripalveluiden talousarviota esitettiin muutettavaksi 0,1 milj. eurolla. Talousarviomuutos muodostuu museon ja konservatorion ylityksestä. Ylitystä kuitenkin hieman korjaa orkesterin odotuksia paremmat tuotot, joka tasapainottaa kokonaisuutta. Museon ylitykseen vaikuttaa pääasiassa sisältösuunnittelun kehitys ja palvelujen ostot. Konservatorion ylitys tulee pääosin edellisvuodelta tälle vuodelle siirtyneistä uuden oppilaitosrakennuksen käyttöönottokuluista. Lautakunnan muutosesityksen jälkeen talousarviomuutosesitystä on tarkennettu viranhaltijavalmistelussa. Ennusteessa ei sisältänyt kuluvan vuoden virka- ja työehtosopimusten mukaisia palkankorotuksia, minkä johdosta kulttuuripalvelujen talousarvion muutostarve on kokonaisuutena 0,192 milj. euroa. Lisäksi liikuntapalvelujen talousarvioon esitetään lisättäväksi 10 000 euroa Urheilukaupunki Joensuun mukaisiin toimenpiteisiin (hikoiluagentti).

Kaupunkirakennelautakunta on 30.8.2022 § 123 esittänyt muutoksia kaupunkirakennelautakunnan talousarvioon. Talousarvion sitovuusmääräysten mukaan kaupunkirakennelautakuntaan nähden sitovaa ovat tulosalueiden 210, 240, 245, 270 ja 280 käyttötalousosan vastuualueiden menot. Tilakeskuksen osalta sitovuustaso lautakuntaan on sama kuin valtuuston sitovuustaso eli taseyksikön tilikauden tulos. Kaupunkirakennelautakunnan, valtuuston nähden sitovan kaupunkirakennepalvelujen toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 0,433 milj. euroa talousarviota heikompana. Muutostarve aiheutuu erityisesti joukkoliikenteen (polttoaineiden hinnannousun vaikutus liikennöinnin sopimuskorvauksiin) sekä yhdyskuntatekniikan kustannuksista (talvikunnossapito, polttoaineiden hinnannousu). Toimialan muutostarvetta pienentää mm. maaomaisuuden arvioitua suuremmat tonttien vuokratulot sekä maankäyttökorvaustulot sekä kertaluontoiset säästöt eri tulosalueilta henkilöstömenoista ja ostopalveluista.

Kaupunkirakennelautakunnan talousarviomuutosesitys sisältää myös esityksen Tilakeskuksen tulostavoitteen muuttamisesta 0,110 milj. eurosta – 0,157 milj. euroon. Muutostarve aiheutuu lisääntyneistä käyttötalouden menoista, kuten tarveselvitys- ja hankesuunnittelukuluista. Muutostarvetta pienentää osaltaan vuokratulojen toteutuminen arvioitua suurempana.

Investointiosa

Varautumisen kustannukset on siirretty vuoden 2022 talousarviossa yleishallinnon tulosalueelta konsernipalveluiden tulosalueelle. Varautumisen alle kuuluva siirrettävien varavoimakoneiden hankinta siirtyi vuodelta 2021 vuodelle 2022, mitä ei oltu huomioitu vuoden 2022 talousarviossa. Yleishallinnon tulosalueen investointimenovarauksesta esitetään siirrettäväksi 0,05 milj. euroa konsernipalveluiden tulosalueelle.

Osallisuus- ja vetovoimalautakunnan talousarviomuutosesitys sisältää esityksen käyttötalouden määrärahojen vähentämisestä ja vastaavasti investointiosan määrärahan lisäämisestä. Muutos nostaa investointimenojen määrärahoja 0,027 milj. euroa.

Kulttuuri- ja liikuntalautakunta esitti talousarviomuutosesityksessä muutoksia myös investointiosan talousarvioon. Motonet Areenan (Mehtimäkihalli) sekä konservatorion kalustamisen ja varustamisen kustannuksia siirtyi osin vuoden 2022 puolelle, mikä on esitetty huomioitavaksi talousarviomuutoksessa. Liikuntapalveluiden investointimenoja lisätään 0,189 milj. euroa ja kulttuuripalveluiden 0,313 milj. euroa.

Omistajaohjausjaosto on käsitellyt 12.9.2022 § 79 Tilakeskuksen talousarviomuutosesityksen investointiosan osalta ja esittää

talousarviomuutoksessa huomioitavaksi toimitilainvestointien muutokset. Toimitilainvestointien kustannusten nousu on verrannollinen rakentamisen hinnan nousuun johtuen maailmantalouden tilanteesta ja energian hinnan noususta. Rakentamisen eri kustannuslajeista ovat erityisesti kallistuneet tarvikkeet, mutta myös työpanosten ja palveluiden hinnat ovat nousseet voimakkaasti. Investointimenojen muutostarve on 3,29 milj. euroa. Investointituloja voidaan lisätä 0,529 milj. euroa. Muutostarve kohteittain on esitetty erillisessä liitteessä.

Toimitilojen investointiohjelma sisältää Wärtsilätalon C-siiven peruskorjauksen sekä Rantakylän kirjaston ja nuorisotilojen peruskorjauksen. Molemmissa kohteissa kustannukset ovat nousseet rakentamisen hinnan nousun myötä. Hankkeiden kustannukset painottuvat vuoteen 2023, mutta jotta hankkeet etenisivät aikataulun mukaisesti, on hankkeiden kustannusarvioiden muutos käsiteltävä ennen vuoden 2023 talousarvion käsittelyä. Hankkeiden uusi kustannusarvio on esitetty omistajaohjausjaoston käsittelemässä toimitilainvestointeja koskevassa liitteessä. Wärtsilätalon C-siiven peruskorjauksen kustannusarvio nousee 3,7 milj. eurosta 4,440 milj. euroon ja Rantakylän kirjaston ja nuorisotilojen peruskorjauksen kustannusarvio 1,2 milj. eurosta 1,696 milj. euroon.

Tuloslaskelma

Verotulojen kehitys on jatkunut vuonna 2022 ennakoitua parempana. Tässä vaiheessa kuluvan vuoden tilitysten sekä koko maan verokertymiä koskevien ennusteiden perusteella ennakoidaan, että kunnallisveroja on kertymässä 7 milj. euroa ja yhteisöveroja 13,7 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Yhteisöveron myönteistä kehitystä selittää yritysten myönteisten tulosten lisäksi myös kaupungin jako-osuuden nousu vuodelle 2022. Kiinteistöveroja on tämän hetken kertymässä 1,5 milj. euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Verovuoden tilityksiä siirtyy seuraavalle vuodelle edellisvuotta vähemmän, mikä nostaa kuluvan vuoden arviota.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 1,2 milj. euroa talousarviota enemmän, mikä voidaan huomioida talousarviomuutoksessa. Valtionosuuspäätöstä on tarkistettu heinäkuussa valtionosuuksiin sisältyvän veroperustemuutosten kompensatioiden osalta. Päätöksessä on huomioitu verotuksen matkakulujen vähennyksen enimmäismäärän korotuksesta aiheutuva verotulojen menetys, mikä nostaa kuluvan vuoden valtionosuuksia.

Rahoitustuottojen ja – kulujen toteutuma jäänee talousarviossa arvioitua pienemmäksi. Kuluvan vuoden aikana on kertynyt osinkotuottoja talousarviossa arvioitua enemmän. Toisaalta korkomenot jäävät korkotason noususta vielä kuluvana vuonna talousarviossa arvioitua pienemmäksi, koska korontarkistusten myötä korkomuutosten vaikutus realisoituu portaittain. Lisäksi korkomenoarviota pienentää se, että uuden pitkäaikaisen lainannosto ajoittuu loppuvuoteen. Rahoitustuottojen arviota voidaan nostaa 0,63 milj. eurolla ja – kulujen arviota pienentää 0,2 milj. eurolla.

Suunnitelman mukaisten poistojen arviota voidaan pienentää 28,4 milj. eurossta 28,0 milj. euroon tarkennetun poistoarvion mukaisesti.

Rahoituslaskelma

Käyttötalouden ja investointien muutokset vaikuttavat rahoituslaskelman eriin (vuosikate ja investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustuotot). Lisäksi rahoituslaskelmaan on tarpeen tehdä eräitä muita muutoksia.

Pelastuslaitoksen varallaolokorvauksia koskeva kiista on realisoitunut kuluvana vuonna maksettavaksi. Kaupunki oli varautunut vuoden 2019 tilinpäätöksessä varallaolokorvauksia koskevaan menoon ko. vuoden tuloksesta. Käytännössä pakollisen varauksen johdosta korvausten maksulla ei ole kuluvana vuonna tulosvaikutusta, koska taseeseen sisältyvää pakollista varausta (2,15 milj. euroa)

voidaan purkaa menoja vastaavasti. Maksu kuitenkin heikentää kaupungin rahoitustilannetta ja huomioidaan rahoituslaskelmassa tulorahoituksen korjauserissä.

Tulorahoituksen korjauserissä tulee huomioida myös vuoden 2021 tilinpäätökseen sisältyvän Siun soten alijäämien kattamiseksi tehdyn varauksen purkaminen (7,435 milj. euroa), kun alijäämät tulevat katettavaksi kuntayhtymän toiminnan siirtyessä hyvinvointialueelle.

Talousarviossa varauduttiin nostamaan uutta pitkäaikaista lainaa yhteensä 44 milj. euroa. Tässä vaiheessa uuden pitkäaikaisen lainan määräksi on arvioitu 39 milj. euroa. Uuden pitkäaikaisen lainan osuus on talousarviota heikommasta tuloksesta huolimatta hieman arvioitua pienempi, koska Siun soten alijäämän kattamisen maksu tapahtuu todennäköisesti vasta vuoden 2023 puolella ja huomioidaan vuoden 2023 talousarvion rahoituslaskelmassa. Koska alijäämä kuitenkin kirjautuu vuoden 2022 menoksi, huomioidaan maksun siirtyminen vuodelle 2023 rahoituslaskelman muut maksuvalmiudet muutokset muutoksena.

Taloudelliset ja määrälliset tavoitteet

Talousarvion määrärahoja koskevien muutosten yhteydessä on arvioitava myös toiminnallisten sekä taloudellisten ja määrällisten tavoitteiden toteutumista. Edellä esitetyistä euromääräisistä muutoksista aiheutuu muutostarpeita talousarviossa asetettuihin taloudellisiin ja määrällisiin tavoitteisiin. Muutokset on huomioitu pykälän liitteissä olevissa taulukoissa. Toiminnallisiin tavoitteisiin ei ole esitetty muutoksia.

Rahastot

Rahastojen markkina-arvojen kehitys on ollut alkuvuodesta negatiivinen. Rahastojen yhteenlaskettu markkina-arvo oli elokuun lopussa 8,8 % vuodenvaihteen tasoa matalammalla tasolla. Tilikauden tulos oli elokuun lopussa 3,9 milj. euroa alijäämäinen. Rahastojen tulostavoite kuluvalla vuodelle oli 2,4 milj. euroa. Markkinoiden heikko kehitys huomioiden rahastojen tulostavoitetta esitetään muutettavan -3,0 milj. euroon.

Yhteenveto

Edellä esitetyistä muutoksista seuraa, että kaupungin vuoden 2022 tilikauden yli-/alijäämä heikkenee.

Peruskaupungin talousarvio on muutosten 9,0 milj. euroa alijäämäinen. Joensuun Vesi -liikelaitos sekä rahastot huomioiden vuoden 2022 talousarvio on 9,4 milj. euroa alijäämäinen. Vuoden 2022 toteutumaan liittyy edelleen riskejä, erityisesti nopea kustannusten kasvu aiheuttaa paineita menokehitykseen. Lisäksi Siun soten alijäämäkehitykseen liittyy epävarmuutta. Toisaalta talouden toteutumaan vaikuttaa loppuvuoden verokertymä sekä sijoitusmarkkinoiden kehitys.

Muutokset huomioivat peruskaupungin käyttötalous- ja investointiosaa sekä peruskaupungin ja ulkoinen tulos- ja rahoituslaskelmaa on esitetty pykälän liitteenä. Pykälän liitteenä on lisäksi esitys taloudellisten ja määrällisten sekä toiminnallisten tavoitteiden muutokseksi.

Valmistelija: talousjohtaja

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

muuttaa peruskaupungin käyttötalousosaa ja investointiosaa liitteiden mukaisesti,

hyväksyä Tilakeskuksen uudeksi tulostavoitteeksi -157 000 euroa,

muuttaa peruskaupungin ja ulkoista tulos- ja rahoituslaskelmaa liitteiden

mukaisesti ja hyväksyä muutokset taloudellisiin ja määrällisiin tavoitteisiin liitteiden mukaisesti sekä

hyväksyy Wärtsilätalon C-siiven peruskorjauksen sekä Rantakylän kirjaston ja nuorisotilojen peruskorjauksen kustannusarvion muutoksen edellä esitetyn mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.

Anssi Törmälä ja Timo Elo saapuivat kokoukseen ennen asian käsittelyn aloittamista.